

ความรู้และทักษะเพื่อการทำงานของบัณฑิตหลักสูตร M.B.A. มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง Knowledge and Skills for Work of Graduates from M.B.A. Program of a University

ณัฐพล สุจริตรธรรม* และชัยวุฒิ ตั้งสมชัย**

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงความรู้และทักษะทางธุรกิจที่มีการนำไปใช้งานตามการรับรู้ของบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต โดยใช้เครื่องมือการเก็บแบบสอบถามแบบออนไลน์ผ่าน Google Form ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างบัณฑิตจำนวน 136 คน ได้ถูกนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาโดยใช้สถิติคือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลของการศึกษาพบว่าความรู้และทักษะทางธุรกิจที่มีระดับการนำไปใช้งานอยู่ในระดับที่สูงที่สุด 3 ลำดับนั้น แยกเป็นความรู้ทางธุรกิจคือ (1) การจัดการการดำเนินงาน (2) การตลาด และ (3) ระบบสารสนเทศ ตามลำดับ และทักษะทางธุรกิจคือ (1) จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม (2) ความรู้รอบตัวและการปรับตัว และ (3) ความมีเหตุผลและการตัดสินใจ ตามลำดับ ส่วนความรู้และทักษะทางธุรกิจที่มีระดับการนำไปใช้งานอยู่ในระดับที่ต่ำที่สุด 3 ลำดับนั้น แยกเป็นความรู้ทางธุรกิจคือ (1) ธุรกิจระหว่างประเทศ (2) เศรษฐศาสตร์ และ (3) ระเบียบวิธีวิจัย และทักษะทางธุรกิจคือ (1) การวิเคราะห์ การวางกรอบปัญหา และการวิเคราะห์แบบองค์รวมเพื่อการแก้ไขปัญหา (2) การมอบหมายงานและการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และ (3) ความคิดริเริ่มและนวัตกรรม

Abstract

This research's objective was to determine business knowledge and skills that had been applied in practical uses. Online questionnaire was created using google form to collected information on business knowledge and skills of 136 alumni of one Master of Business and Administration (M.B.A.) Program. Mean and standard deviation were used to descriptively analyzed the data.

Results showed that business knowledge and skills which had the highest levels of uses in practice were the 3 knowledge of (1) Strategic Management (2) Marketing and (3) Management Information System, respectively in order, and the 3 skills of (1) Ethic and Social Responsibility (2) Global Awareness & Global Adaptability and (3) Rational Thinking & Decision Making, respectively in order. Whereas the business knowledge and skills which had the lowest levels of uses in practice were the 3 knowledge of (1) International Business (2) Economics and (3) Research Methodology, and the 3 skills of (1) Framing and Integration to Solve Problem (2) Delegation and Managing Human Capital and (3) Initiation and Innovation.

* นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำภาควิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทนำ

หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (Master of Business and Administration) เป็นหลักสูตรที่ช่วยพัฒนาความรู้ และทักษะในสายงานด้านธุรกิจ และการบริหาร ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ทำงานในสายงานด้านการบริหารทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชน ซึ่งหลักสูตรที่เปิดสอนจำเป็นต้องอยู่ภายใต้การควบคุมคุณภาพของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) หรือ Office of Higher Education Commission โดยได้มีการกำหนดมาตรฐานให้มีการปรับปรุงโครงสร้างทุก ๆ 5 ปี หรือเร็วกว่านั้น เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบการบริหารจัดการ การเพิ่มขึ้นของการแข่งขัน การพัฒนาของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และความต้องการอันหลากหลายของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังมี สถาบันรับรองมาตรฐานคณะบริหารธุรกิจเช่น The Association to Advance Collegiate Schools of Business หรือ AACSB International ที่ทำหน้าที่เป็นเครือข่ายทางการศึกษาด้านบริหารธุรกิจ โดยเชื่อมผู้เรียน นักวิชาการ และธุรกิจในระดับนานาชาติเข้าด้วยกันเพื่อสร้างเป็นมาตรฐานกลาง ที่ทางสถาบันที่เปิดสอนหลักสูตรฯ สามารถสมัครเพื่อเข้ารับรองคุณภาพได้ (AACSB International, 2018)

ซึ่งหนึ่งในเหตุผลของการก่อตั้งสถาบันรับรองคุณภาพนั้นเนื่องมาจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างหลักสูตรการเรียนการสอนทางธุรกิจกับสถานการณ์ในโลกธุรกิจจริงของนานาประเทศ อย่างที่ได้สรุปไว้ในรายงานประจำปีของ AACSB International ในปี พ.ศ. 2545 (AACSB International, 2002) จากรายงานนี้ทำให้เห็นว่าควรมีการศึกษาทบทวนถึงความรู้ และทักษะทางธุรกิจที่จำเป็น และเป็นที่ต้องการอยู่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มั่นใจว่าหลักสูตรด้านการบริหารธุรกิจได้ถูกปรับปรุง ให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาเพื่อให้ทราบถึง ความรู้และทักษะทางธุรกิจ ที่มีระดับการนำไปใช้งานจริงที่สูง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหลักสูตรฯ ในการสร้างบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของโลกธุรกิจ ที่เปลี่ยนแปลงไป

แนวคิดและทฤษฎี

การศึกษาค้นคว้าได้นำเนื้อหาคือ (1) ความรู้ทางธุรกิจ และ (2) ทักษะทางธุรกิจ ในส่วนของการวัดความรู้ทางธุรกิจได้ ทำการรวบรวมตัวแปรความรู้ จากโครงสร้างหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต และการรวบรวมหัวข้อการศึกษาของ Zhao et al., (2006) ออกมาได้ทั้งหมด 9 ความรู้คือ

การบริหารเชิงกลยุทธ์	Strategic Management
การบัญชีและการเงิน	Accounting & Finance
การตลาด	Marketing
การจัดการการดำเนินงาน	Operations Management
การจัดการทรัพยากรมนุษย์	Human Resource Management
ระเบียบวิธีวิจัย	Research Methodology
ธุรกิจระหว่างประเทศ	International Business
เศรษฐศาสตร์	Economics
ระบบสารสนเทศ	Management Information Systems

ส่วนเนื้อหาของทักษะทางธุรกิจนั้น ผู้ศึกษาได้รวบรวมทักษะที่จำเป็นในการเป็นผู้จัดการจากบทความตีพิมพ์ต่างๆ ในนานาประเทศตั้งแต่ปีค.ศ. 1986 จนถึงปีค.ศ. 2014 (Bhardwaj & Punia, 2013; Saxena & Bandale, 2014;

Mihail & Kloutsiniotis, 2014) ซึ่งทำให้เห็นถึง การเปลี่ยนแปลงของทักษะและคุณสมบัติที่จำเป็นในการเป็นผู้จัดการตามช่วงเวลาของการศึกษานั้น ๆ โดยสามารถสรุปได้ว่าในปัจจุบัน ทักษะ และคุณสมบัติที่จำเป็นในภาพรวมได้มีการมุ่งไปสู่ทิศทางที่กว้าง ครอบคลุม และมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีต อย่างไรก็ตาม ทักษะและคุณสมบัติที่จำเป็นกลับมีความคล้ายคลึงกันมากยิ่งขึ้น ดังนั้นแนวคิดเรื่องความสามารถในการบริหารงานแบบร่วมสมัยจึงสามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างกว้างขวาง อีกทั้งผู้ศึกษายังสามารถนำเนื้อหาของเอกสารเพื่อเข้ารับรองคุณภาพมาตรฐานของสถาบัน AACSB International (AACSB International, 2018) และปรัชญาของมหาวิทยาลัยที่ได้ทำการศึกษาเข้ามาเป็นตัวแปร โดยสามารถสรุปทักษะทางธุรกิจได้ทั้งหมด 18 ทักษะดังนี้

การควบคุมตัวเองและจัดการความเครียด	Self-Control & Stress Management
การบริหารเวลาและ การวางแผนผลลัพธ์	Time Management and Result Orientation
ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการอยู่รวมกันกับผู้อื่น	Interpersonal Skills
ความมั่นใจในตนเอง	Self Confidence
การทำงานเป็นทีม	Teamwork
การมีความคิดสร้างสรรค์	Creative Thinking
ความคิดริเริ่มและนวัตกรรม	Initiation and Innovation
ทักษะการเป็นผู้นำ	Leadership Skills
การมอบหมายงานและการบริหารทรัพยากรทุนมนุษย์	Delegation and Managing Human Capital
ความรู้เกี่ยวกับงาน และการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ	Job Knowledge and Job Efficiency
ทักษะการสื่อสาร	Communication Skills
ความมีเหตุผลและการตัดสินใจ	Rational Thinking & Decision Making
จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม	Ethic and Social Responsibility
ความรู้รอบตัวและการปรับตัว	Global Awareness and Global Adaptability
การจัดการความเสี่ยง	Risk Management
การวางแผนกลยุทธ์และการบริหาร	Strategic Planning and Administration
การวิเคราะห์ การวางกรอบปัญหา และการวิเคราะห์แบบองค์รวมเพื่อการแก้ไขปัญหา	Framing and Integration to Solve Problem
การจัดการความต่างทางวัฒนธรรม	Diverse and Multicultural Management

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้เก็บข้อมูลของบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งระหว่างปี พ.ศ. 2555- 2560 จำนวน 136 คน โดยใช้เครื่องมือการเก็บแบบสอบถามแบบออนไลน์ผ่าน Google Form ที่ประกอบไปด้วยส่วนที่เป็นข้อมูลทั่วไป และแบบประเมินตนเอง (Self-Evaluation) ที่มีการวัดระดับการใช้งานของความรู้และทักษะทางธุรกิจ ซึ่งใช้รูปแบบคำถามแบบ Numerical Rating Scale 5 ระดับ โดยผลการศึกษาได้ถูกนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาโดยใช้สถิติคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำค่าเฉลี่ยมาแปรเป็นดัชนี แบ่งระดับประเมิน 5 อันตรภาคขั้นคือ

ระดับอันตรภาคชั้น	ช่วงคะแนนค่าเฉลี่ย
มากที่สุด	4.21-5.00
มาก	3.41-4.20
ปานกลาง	2.61-3.40
น้อย	1.81-2.60
น้อยที่สุด	1.00-1.80

ผลการศึกษา

จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 136 คน สามารถสรุปข้อมูลได้ดังตาราง 5-1 และตาราง 5-2 ซึ่งพบว่า ความรู้และทักษะทางธุรกิจที่มีระดับการนำไปใช้งานอยู่ในระดับที่สูงที่สุด 3 ลำดับนั้น แยกเป็นความรู้ทางธุรกิจคือ (1) การจัดการการดำเนินงาน (2) การตลาด และ (3) ระบบสารสนเทศ ตามลำดับ และทักษะทางธุรกิจคือ (1) จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม (2) ความรู้รอบตัวและการปรับตัว และ (3) ความมีเหตุผลและการตัดสินใจ ตามลำดับ ส่วนความรู้และทักษะทางธุรกิจที่มีระดับการนำไปใช้งานอยู่ในระดับที่ต่ำที่สุด 3 ลำดับนั้น แยกเป็นความรู้ทางธุรกิจคือ (1) ธุรกิจระหว่างประเทศ (2) เศรษฐศาสตร์ และ (3) ระเบียบวิธีวิจัย และทักษะทางธุรกิจคือ (1) การวิเคราะห์ การวางกรอบปัญหา และการวิเคราะห์แบบองค์รวมเพื่อการแก้ไขปัญหา (2) การมอบหมายงานและการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (3) ความคิดริเริ่มและนวัตกรรม

ตารางที่ 1 แสดงผลความรู้ทางธุรกิจของการศึกษา

ความรู้ทางธุรกิจ	ลำดับ	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
การจัดการการดำเนินงาน	1	3.32	0.94	ปานกลาง
การตลาด	2	3.09	1.00	ปานกลาง
ระบบสารสนเทศ	3	3.03	1.09	ปานกลาง
การบริหารเชิงกลยุทธ์	4	2.90	1.04	ปานกลาง
การจัดการทรัพยากรมนุษย์	5	2.90	1.12	ปานกลาง
การการบัญชีและการเงิน	6	2.79	1.10	ปานกลาง
ระเบียบวิธีวิจัย	7	2.76	1.07	ปานกลาง
เศรษฐศาสตร์	8	2.59	1.01	น้อย
ธุรกิจระหว่างประเทศ	9	2.26	1.06	น้อย

ตารางที่ 2 แสดงผลความรู้ทางธุรกิจของการศึกษา

ทักษะทางธุรกิจ	ลำดับ	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม	1	4.07	0.89	มาก
ความรู้รอบตัวและการปรับตัว	2	3.96	0.68	มาก
ความมีเหตุผลและการตัดสินใจ	3	3.94	0.69	มาก
การทำงานเป็นทีม	4	3.88	0.80	มาก
ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น	5	3.87	0.84	มาก

ทักษะทางธุรกิจ	ลำดับ	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
ทักษะการสื่อสาร	6	3.79	0.68	มาก
ความรู้เกี่ยวกับงานและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ	7	3.76	0.96	มาก
ความมั่นใจในตนเอง	8	3.74	0.86	มาก
การมีความคิดสร้างสรรค์	9	3.72	0.90	มาก
การบริหารเวลาและการมุ่งผลลัพธ์	10	3.71	0.96	มาก
ทักษะการเป็นผู้นำ	11	3.69	0.92	มาก
การควบคุมตัวเองและการจัดการความเครียด	12	3.65	1.03	มาก
การจัดการความเสี่ยง	13	3.63	0.81	มาก
การวางแผนกลยุทธ์และการบริหาร	14	3.60	0.76	มาก
การจัดการความแตกต่างทางวัฒนธรรม	15	3.56	0.95	มาก
ความคิดริเริ่มและนวัตกรรม	16	3.53	0.92	มาก
การมอบหมายงานและการบริหารทรัพยากรมนุษย์	17	3.53	0.94	มาก
การวิเคราะห์ การวางกรอบปัญหา และการวิเคราะห์แบบองค์รวมเพื่อการแก้ไขปัญหา	18	3.53	0.80	มาก

การอภิปรายผลการศึกษา

เมื่อเปรียบเทียบกลุ่มความรู้ที่มีความสำคัญ 3 ลำดับแรกของการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ เทียบกับงานวิจัยของ Zhao et al., 2006 พบว่าความรู้ทางด้านระบบสารสนเทศ ตรงกับความรู้ที่สำคัญในการทำงานใน 3 อันดับแรกเช่นกัน แต่ความรู้ด้านการจัดการการดำเนินงาน จัดอยู่ในอันดับที่ 6 และความรู้ด้านการตลาดอยู่ในอันดับที่ 11 จากทั้งหมด 12 อันดับของความรู้ในงานวิจัยของ Zhao et al., 2006 และเมื่อเปรียบเทียบกลุ่มทักษะที่มีความสำคัญ 3 ลำดับแรกของการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ เทียบกับงานวิจัยของ Mihail and Kloutsiniotis (2014) และ Saxena and Bendale (2014) พบว่ามีทักษะที่มีความสำคัญตรงกับทุกงานวิจัยคือ การมีเหตุมีผลและการตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะ

ขอแนะนำให้ผู้บริหารหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรอ้างอิงตามผลของการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการนำไปใช้งานจริง อีกทั้งขอแนะนำให้หลักสูตรฯ จัดทำกิจกรรมพิเศษ เช่น การส่งนักศึกษาไปฝึกงาน หรือการนำนักศึกษาไปเข้าร่วมการวิเคราะห์ แก้ไขปัญหาที่ทางบริษัทหรือหน่วยงานกำลังประสบอยู่ โดยให้มีการร่วมมือกับทางหลักสูตรอื่นๆ ของทั้งภายในมหาวิทยาลัยเอง มหาวิทยาลัยใกล้เคียง หรือ บริษัท-หน่วยงานต่างๆ เพื่อสร้างโอกาสให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรม และแลกเปลี่ยนความรู้ และให้มีการนำเสนอผลลัพธ์ของกิจกรรมเป็นรายกลุ่มย่อยหรือรายบุคคลต่อหน้าชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นทางด้านต่างๆอ้างอิงตามผลของการศึกษานี้

ผู้บริหารหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตควรให้หลักสูตรฯพัฒนาการเรียนรู้ในรูปแบบ Reflective Observation ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากการมองผู้อื่นและนำมาประยุกต์ใช้กับตนเอง โดยให้เหล่าคณะอาจารย์ที่สอน เข้าร่วมกิจกรรมพิเศษรวมกับนักศึกษาเป็นช่วงๆ เพื่อแสดงเป็นตัวอย่างให้นักศึกษาได้เห็น เรียนรู้ และนำไปประยุกต์ใช้ในความรู้และทักษะทางด้านต่างๆ ทั้งนี้เพื่อหลักสูตรฯมีความทันสมัย และยกระดับในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณสมบัติและศักยภาพที่เหนือกว่าระดับมาตรฐานต่อไป

บรรณานุกรม

- AACSB International - The Association to Advance Collegiate Schools of Business (2018). *Eligibility Procedures and Accreditation Standards for Business Accreditation*. Retrieved from <https://www.aacsb.edu/-/media/documents/accreditation/2018-usinesstandards.pdf?la=en&hash=B9AF18F3FA0DF19B352B605CBCE17959E32445D9>
- AACSB International - The Association to Advance Collegiate Schools of Business (2002). *Management Education at Risk: Report of the Management Education Task Force to the AACSB International Board of Directors*. Retrieved form <https://www.aacsb.edu/-/media/publications/research-reports/management-education-at-risk.pdf?la=en>
- Bhardwaj, A., & Punia, B. K. (2013). Managerial Competencies and their influence on managerial performance: A Literature review. *International Journal of Advanced Research in Management and Social Sciences*, 2(5), 70-84.
- Mihail, D. M., & Kloutsiniotis, P. V. (2014). The impact of an MBA on managerial skills and career advancement: The Greek case. *The international Journal of Management Education*, 12, 212-222
- Saxena, P., & Bendale, S. (2014). The management education (MBA) Challenge; A study Of Managerial; Competency Needs & How Well MBA's Differentiate. *Procedia Economics and Finance*, 11, 642-653.
- Zhao, J. J., Truell, A. D., Alexander, M. W., & Hill, I. B. (2006). Less success than meets the eye? The impact of master of business administration education on graduates' careers. *Journal of Education for Business*, 81(5), 261-268.